

Ebigambo Ebibudaabuda n'Obwesigwa

Abawandiisi b'ebitabo by'enjiri ennya, Matayo, Makko, Lukka, ne Yokaana, batuwa ebiwandiiko ebikwata ku bigambo Yesu bye yayogera ng'awanise ku musaalaba — byonna awamu bigambo musanvu. Ekyokusatu mpozzi kye kifo ekisinga okukwata ku mutima era kye kisinga okukwata ku mutima mu bifo byonna bye tulina okuva ku Kalvario. Kye kifo Yesu bw'atunuulira nnyina n'agamba nti "Omukazi laba Omwana wo," n'oluvannyuma eri Yokaana omuyigirizwa omwagalwa nti, "laba nnyoko." Kino kifo kirungi era kikwata ku mutima eky'okubudaabudibwa n'obwesigwa.

"Abaserikale bwe baakomerera Yesu, ne batwala engoye ze, ne bazigabanyaamu emigabo ena, emu ku buli emu, ng'ekyambalo eky'omunda kisigaddewo. Ekyambalo kino kyali tekirina musonno, nga kilukibwa mu kitundu kimu okuva waggulu okutuuka wansi. 'Tuleme kukikutula,' ne bagambagana. 'Tusazeewo mu kalulu ani anaakifuna.' Kino kyabaawo ekyawandiikibwa kituukirire ekyagamba nti, 'Baabagabanyaamu ebyambalo byange ne bakuba akalulu olw'engoye zange.' Kale kino abaserikale kye baakola. Okuva olwo, omuyigirizwa n'amutwala mu maka ge." (Yokaana 19:23- 27)

Waliwo abaserikale bana abaakomerera Yesu abaagabanya engoye ze mu bitundu bina eby'enjawulo. Naye okutuyamba okutegeera enkola y'ebigenda mu maaso ka tudde emabega katono mu byafaayo tulabe ezimu ku mpisa z'Abayudaaya ez'ennyambala awamu n'ezimu ku mpisa z'Abaruumi ezaali zeetoolodde okukomererwa.

Omusajja Omuyudaaya yatera okwambala engoye ttaano. Yalina okusookera ddala n'akatambaala ku mutwe, mpozzi n'ekitambaala oba ekika ky'olugoye. Olabye ebifaananyi ku ttivvi yo emabegako eby'ekika ky'ebibikka ku mutwe abantu mu Far East ne Middle East bye bambala okukuuma enviiri nga teziyingira mu maaso ne mu kifo kyabwe. Yali ddagala lya kinnansi eribadde lyambalibwa okumala ebyasa bingi.

Naye omusajja Omuyudaaya yandibadde ku kika ky'engatto ekimu, ebiseera ebisinga engatto ey'amaliba. Ekitundu eky'okusatu eky'ekyambalo kyandibadde kyambalo mpanvu, okutwalira awamu nga waggulu waliwo ekituli, oluusi nga kiggule ddala oba nga kikutuse wansi ku mabbali. Yali ewaniridde wansi okumpi n'enkizi era nga kyambalo kizibu.

Engoye eyokuna yali ya musipi gwe oba omusipi gwe nga bwe twandiguyise. Yali lugoye lulala, oba oluusi oluusi olwakozesebwanga okumusiba mu kiwato. Kino kyakuuma ekyambalo eky'ebweru ekiwanvu era nga kikulukuta obutafuuwa bufuuwa, ate nga kikkiriza okusumululwa. Ekisembayo omusajja Omuyudaaya yayambala ekyambalo eky'omunda. Mu nsonga ya Yesu, yali ekoledwa mu lugoye lumu nga lulukibwa okuva waggulu okutuuka wansi nga tewali musonno.

Mu mpisa, ekyambalo ekyo eky'omunda kyakolebwanga maama n'akiweebwa mutabani we ng'atuuse mu myaka egy'obukulu, ng'atuuse mu bukulu bwe. Okusinga, ekyo kyennyini Maliyamu kye yali akoledde Yesu. Kati jjukira kubanga kijja kujja mu nkola mu kaseera katono.

Abaruumi nabo baalina empisa ezimu ezikwata ku kukomererwa. Waaliwo abaserikale b'Abaruumi bataano bulijjo abaali baweebwa omulimu gw'okukomererwa. Bana baaweebwa obuvunaanyizibwa okuvuga ddala emisumaali n'okusika omusaalaba mu kifo. Naye omusaalaba bwe gwamala okubeera mu mbeera yaago ey'okuyimirira era nga yeegolodde, baakola ekika ky'ekikondo ky'abakuumi eky'enkoono nnya. Bwe wabaawo okutiisatiisa okw'engeri yonna, olwo be baaliwo okukuuma oyo eyattiddwa nga bwe yali ku musaalaba okufa okufa okuluma.

Omujaasi eyali avunaanyizibwa ku balala abana yali Centurion. Yali alabirira okukomererwa. Ekimu ku birungi ebyatuuka ku baserikale abo abana kwe kuba nti baali basobola okugabanyaamu engoye zonna omuntu eyattibwa gy'ayinza okuba ng'ayambadde ku lunaku olwo. Ekyo kye baali bakola n'engoye za Yesu nga bwe yawanika awo nga ali bukunya era nga aswaziddwa. Baali bazannya zzaala olw'engoye ze.

Obuzibu bwali nti oboolyawo Yesu yalina engoye ttaano naye ng'alina abaserikale bana bokka. Kirabika omuduumizi w'ekitongole kino teyayingidde mu mulimu guno. N'olwekyo, omu yakwata eky'oku mutwe, omu n'akwata engatto ze, omu n'akwata ekyambalo kye eky'ebweru ate omu n'akwata omusipi gwe. Naye ani yandifunye ekyambalo eky'okutaano, ekyambalo eky'omunda? Basalawo batya? John atugamba okusobola okusalawo ani ku bana eyandifunye ekyambalo ekyo eky'omunda ng'akuba akalulu oba okukizannya zzaala. Tuyinza okugamba nti baali basuula daasi okulaba ani ku bo mu butuufu agenda okufuna ekyambalo eky'omunda. Tewali kubuusabuusa nti baali tebamanyi naye Yokaana atugamba, mu butuufu baali batuukiriza obunnabbi bwa Dawudi obuwandiikiddwa mu Zabbuli 22:18.

Kale, nga ekika ekyo eky'emabega kiri mu kifo, nga tumanyi empisa z'engeri abasajja Abayudaaya gye baali bambala era nga tulina kye tumanyi ku mpisa z'abaserikale b'Abaruumi nga bwe baakomerera abantu baabwe, ka tuddeyo kati mu kifo ekyo tulabe oba kikola amakulu katono.

Waliwo n'abalala abaaliwo mu kukomererwa ku musaalaba ng'oggyeeko abajaasi abaamukomerera n'ekibinja ky'abantu abaali bamujerega nga bamuleekaana nga bamuvuma. Waakiri omu ku bayigirizwa be abaali bamusudde yakomawo. Yokaana yali ne Maliyamu n'abakazi abalala waakiri basatu. Wateekwa okuba nga waaliwo akabi akatono eri abakazi abo abana okubeera awo okwetooloola omusaalaba ne Yesu. Anti omusajja okutwalibwa ng'omumenyi w'amateeka nga gavumenti y'Abaruumi yandimutwala ng'asaanira okukomererwa, kimufuula omuntu ow'ekika ky'omuntu osanga gw'otayagala kubeera naye olw'okutya nti waliwo ekiyinda okukutuukako. Anti si y'ensonga lwaki abayigirizwa abalala bonna badduka? Ne bwe yali amaze okuzuukira n'okulinnya mu ggulu, abatume bonna baakunjaanira mu Kisenge ekya Waggulu mu Yerusalemi nga batya n'okufuluma olw'okutya nti oboolyawo ekintu kye kimu kiyinza okubatuukako?

Naye wano abakyala bano baali awo olw'okwagala n'okwewaayo kwabwe eri Yesu Kristo, mu butuufu nga tebafaayo nnyo ku kabi akayinza okubaawo. Abakazi abo abalala abasatu baali baani? Omu ku bo yali Maliyamu mukyala wa Kulopa. Kati tetulina kye tumanyi nti yali ani okuggyako nti yali mukyala wa Clopas. Tetulina bimukwatako birala, naye yali omu ku baali baagala Yesu.

Omukazi omulala yali nga Matayo nnyina wa batabani ba Zebbedayo, Yakobo ne Yokaana bwe yagamba; okusenziira ku Makko Salome era okusenziira ku Yokaana mwannyina wa nnyina Yesu. Bwe kityo, Yakobo ne Yokaana be baali ba kojja ba Yesu abaasooka. Waliwo ky'ojjukira ku Salome, ekintu kye yali akoze emabegako mu buweereza bwa Yesu? Ye yali eyajja eri Yesu n'amugamba nti, "Mukama, bw'onoonyweza obwakabaka bwo, njagala owe batabani bange Yakobo ne Yokaana entebe, emu ku mukono gwo ogwa ddyo ate endala ku mukono gwo ogwa kkono." Okuddamu kwa Yesu kwali kunenya mu ngeri ey'okwagala ng'okwegomba okw'ekika ekyo okw'okwefaako yekka si bwe kwali obwakabaka bwe bwali. Mu butuufu, Salome yali tamanyi kika kya bizibu ebyali bigenda okujja n'omuwendo abayigirizwa be gwe baali bagenda okusasulwa oluvannyuma.

Omukazi owookusatu amanyiddwa nga Maliyamu ow'e Magdala, omukazi Yesu gwe yali agobye emyoyo emibi. Yasiima nnyo ebyo Yesu bye yali akoze ne kiba nti yali tayinza kubyerabira. Mu butuufu teyafaayo nti waliwo akabi ku musaalaba. Yali ayagala nnyo Mukama we era nga tayinza kufiirwa kwebaza kwe olw'ebyo Yesu bye yali amukoledde. Kale, ali awo wennyini wansi w'omusaalaba.

Naye ate waliwo omukazi omulala omu ayitibwa, mubutuufu asoose kutuumibwa erinnya wadde nga tumuteesaako asembayo. Yali nnyina Maliyamu. Wadde nga Maliyamu yali abaddeyo ebbanga lyonna, ye-~~liyatuyan~~jula ng'ekwataganye n'ekyambalo eky'omunda kye twasoma akaseera katono emabega. Ddamu otunule mu kiwandiiko ojja kulaba ng'ekyambalo eky'omunda kimaze okwogerwako; mu kiseera ekyo ng'ekyambalo kye eky'omunda kizannyibwa zzaala olw'ekyo Yesu olwo n'ayogera ne nnyina. Kirabika abaserikale bwe baakwata ku kyambalo ekyo eky'omunda, baakwata ku kintu ekyali kumpi nnyo era nga kyagala nnyo ku mutima gwe awamu n'omutima gwa nnyina kubanga kiyinzika okuba nti yali akoledde Yesu ekyambalo ekyo eky'omunda. Tekyewuunyisa olwo nga bwe baali bazannya zzaala olw'ekyambalo ekyo eky'omunda, yakyukanga n'ayogera eri nnyina omwagalwa.

Mpozzi Maliyamu yali tasobola kutegeera byonna ebyali bigenda mu maaso mu kiseera ekyo. Nbuusabuusa nti yali. Naye yasobola okumwagala; anti oyo ye yali mutabani we —oyo ye yali mutabani we omubereberye. Waliwo ekintu kyonna ekiringa omukwano gwa maama mu nsi yonna? Sirowooza nti waliwo. Oyinda okulowooza ku ekyo Maliyamu ky'ateekwa okuba nga yali ayitamu ng'ayimiridde awo wansi w'omusaalaba, ng'alaba mutabani we, omwana we omubereberye ng'awanikiddwa, ng'afa, ng'avaamu omusaayi, ng'abonaabona, ng'alwanagana buli mukka? Ye yali olubuto lw'Omwoyo Omutukuvu malayika gwe yagamba nti ajja kuyitibwa Omwana wa Katonda. Wandirowoozezza nti tewali yandiyagadde kuyimirira n'alaba ekyo, naye oyo ye nnyina era oyo yali mulenzi we. Yalina okubeerawo, kye kintu ekisinga obutonde mu nsi yonna okubeerawo nga bwe kyali kiruma. Yesu yandiba nga mumenyi w'amateeka mu maaso g'amateeka, Yesu yali akyali mutabani we.

Lowooza ku bintu byonna Maliyamu bye yali alabye, byonna bye yali awulidde, n'ebintu byonna bye yali ayiseemu okutuuka ku ssa lino. Yesu bwe yali wa nnaku munaana zokka, ojjukira ye ne Yusufu baatwala Omwana Yesu mu yeekaalu? Baali bagenda kumuwaayo, era ekiseera kyatuuka okukomolebwa. Baamutwala mu yeekaalu Simyoni, omusajja omugezi omukadde eyali atya Katonda, Omwoyo Omutukuvu gwe yali asubizza ng'agamba nti "Simyoni, tojja kufa okutuusa lw'onoolaba Masiya." Bwe yalaba Yesu Simyoni yakitegeera nti ekisuubizo ekyo kyali kituukiridde. Yali Mwana wa Katonda. "Awo Simyoni n'abawa omukisa n'agamba Maliyamu nnyina nti: 'Omwana ono ategekeddwa okuleeta okugwa n'okusituka kw'abangi mu Isiraeri, era okuba akabonero akagenda okwogerwako, ebirowoozo by'emitima mingi ne bibikkulwa. Era n'ekitala kijja kufumita emmeeme yo.'" (Lukka 2:34-35)

Olowooza Maliyamu yalina ky'amanyi Simyoni kye yali ayogerako nga Yesu wa nnaku munaana, bwe yamugamba nti, "Era n'ekitala kijja kufumita emmeeme yo?" Nze mbuusabuusa nnyo. Naye yawangaala okulaba ng'okutya kwe okusinga obubi kutuukiridde. Yawangaala okulaba mutabani we eyajja okuwaayo obulamu bwe ku lwa bonna, ng'ekitala kimufumita oludda. Maliyamu yawangaala okulaba olunaku lwe baamuvuga emisumaali mu ngalo. Yawangaala okulaba olunaku lwe baamusika engule eyo ey'amaggwa wansi ku kyenye kye. Yawangaala okulaba olunaku lwe yassa omukka gwe ogusembayo. Maliyamu kyafiiriza nnyo okugondera Katonda by'ayagala, si bwe kiri? Lowooza ku bintu byonna eby'enjawulo ebiteekwa okuba nga byali bimuyitamu mu birowoozo bye ng'ayimiridde awo wansi w'omusaalaba n'alaba Yesu ng'afa. Kati ekiseera kyali kituuse ng'enteekateeka ya Katonda ey'enkomerero etuukirira eri omwana we omubereberye. Yesu yandibadde mujulizi era yandifiiridde ebibi by'ensi yonna.

Weetegereze ekintu ekirala ekikwata ku Maliyamu. Kyandibadde kyangu okusubwa. Kigamba nti Maliyamu yali ayimiridde awo. Yayimirira. Teyazirika, teyagwa. Ebweru yali akyali mukazi oyo yennyini omukkakkamu eyali asisinkanye okulamusa kwa malayika emyaka nga amakumi asatu emabega. Yagamba malayika oyo nti, "Laba omuzaana wa Mukama, kabeere gyendi ng'ekigambo kyo bwe kiri," Maliyamu yali akyalaga amaanyi ag'ekika ekyo. Kale ku lunaku luno yayingira mu kubonaabona okw'amaanyi okwa mutabani we era n'anywa ekikopo okutuukira ddala ku bifo ebikaawa.

Kiteekwa okuba nga kyawuniikiriza abantu abo bonna abaawulira Yesu ng'aleekaana nti, "Katonda wange, Katonda wange, lwaki onsudde?" Nga kiteekwa okuba nga kyali kiwuniikiriza nnyo; naye tekyali kibetenta mutima gwa muntu yenna okusinga bwe kyabetenta ogwa Maliyamu. Yayimirira awo n'awuliriza ekyo. Ennaku tekyanjula mu ngeri ekwata ku mutima okusinga bwe tulaba mu bulamu bwa Maliyamu. Naye ne mu nnaku ye yonna ey'amaanyi, ani gw'afaako? Afaayo ku nnyina, si bwe kiri? Bwe yamulaba ng'ayimiridde ne Yokaana ku mabbali ge, n'agamba nnyina nti, "Omukazi omwagalwa," nga Kabaka Yakobo bw'agamba nti, "Laba omwana wo, wuuno omwana wo." Kati mazima eyo ye yali engeri Yesu gye yamugamba ne Yokaana nti Yokaana kati yali agenda kutwala obuvunaanyizibwa ku Maliyamu. Obulamu bwa Yesu ku nsi bwali bunaatera okuggwaako era nga yeetaaga omuntu okumulabirira. Wadde yali wa maanyi, yali agenda kwetaaga obuwagizi. Yokaana ye Yesu gwe yeesiga okuwa obuwagizi obwo.

Mpozzi kirabika nga kyewuunyisa katono, naye tewaaliwo muntu yenna okuva mu famire ye ey'okumpi okuyamba. Lwaki Yesu yalina okuwa Yokaana obuvunaanyizibwa obwo? Kirabika Yusufu, bba, yali afudde. Ekyo tetukimanyi bulungi, naye tetulina kwogerwako ku linnya lya Yusufu oluvannyuma lwa Yesu okuweza emyaka 12. N'olwekyo oboolyawo Maliyamu nnamwandu. Yesu teyasobola kuyita muganda we yenna kujja kujja kulabirira nnyina kubanga newankubadde yali amukkirizaamu, Yokaana atugamba nti tewali n'omu ku baganda be yali akyakkiriza nti ye Kristo. Kirabika tewali n'omu ku bo yaliwo, baali bamaze ebbanga nga tebakyaliiwo. Bayinza okuba nga tebabangako wadde n'akatono. Kale, atunuulira John, mukwano gwe omwagalwa, n'agamba nti, "John, labirira omukazi ono, ye maama wo."

Bayibuli etugamba nti abayigirizwa bonna baava mu Yesu. Naye Yokaana yali ku musaalaba, ng'ayimiridde wansi ddala w'omusaalaba. Ani amanyi abalala 11 oba abalala 10 gye baali? Yuda yali yeetuze, abalala 10 baali beekwese awalala, naye Yokaana yali awo wennyini nga mwesigwa eri Yesu. Yesu yali akimanyi nti yali asobola okwesiga Yokaana. Kale nga Yokaana ayimiridde ku mabbali ga Maliyamu, nnyina wa Yesu, Yesu agamba Yokaana nti, "Yokaana, nkimanyi nti nsobola okukwesiga. Oli mwesigwa gyendi, era ojja kuba mwesigwa eri maama wange nga bw'obadde nze. Njagala omulabirira." Ekyo kyali kya kusiima nnyo eri Yokaana. Kyategeeza ekisingawo ku kumuwa akasolya ku mutwe; kyali kitegeeza okumutwalako obuvunaanyizibwa. Omulundi ogusembayo Maliyamu okwogerwako mu ndagaano empya guli mu kitabo ky'Ebikolwa by'Abatume ng'ali mu maaso g'abayigirizwa abalala abalindiridde ekirabo ky'Omwoyo Omutukuvu, naye Baibuli etugamba nti ali awo ne Yokaana. N'olwekyo, Yokaana atuukiriza obwesige Yesu bwe yamuteekamu.

Embooji ya maanyi nnyo; kitundu kyokka ku mbooji, ekyo kimu kyokka ku bigambo omusanvu. Waliwo obugagga bungi nnyo mu kifo kino eky'okufa kwa Yesu Kristo. Naye ka tugezeeko okukola okusaba okusatu mu bufunze okuva mu kino:

1. 1. **Ekisa kiweebwa abo abalemererwa** .Bwe kiba nti waliwo ekintu kimu mu bulamu bwa Yokaana kye yandiyagadde okudda emabega n'asobola okuzzaawo n'okusangula, kyandibadde kiseera naye, ng'abalala bonna, lwe yasuula Yesu, naye ekyo n'atasobola kukisangula.

Tosanyuse nti John bwe yakola ensobi eyo, Mukama teyagamba nti "Okay John, walina essasi lyo ku kyo, naye watabula, tuula butuuzi. Oli bweru." Ekisa kye kyali kisukka eri Yokaana era n'akkiriza Yokaana n'amuddiza n'atuuka n'okumuwa obuvunaanyizibwa buno obw'omukisa obw'okulabirira nnyina. Folks, bwe mulemererwa —si bwe mulemererwa, wabula bwe mulemererwa era ffenna tujja era ffenna bwe tukola — tuddayo eri Yesu nga Yokaana bwe yakola kubanga Mukama waffe Mukama wa kisa era ajja kutukkiriza okuddayo n'okutuzzaawo.

2. 2. **Amazzi mazito okusinga omusaayi** .Kati ffenna tuwulidde ekigambo ekyo ekikadde: "Omusaayi gusinga amazzi," Mu Yesu "Amazzi gasinga omusaayi." Ekiwandiiiko kye ngezaako okukola kiri nti ng'ayita mu mazzi g'okubatiza omuntu akwatagana n'omusaayi gwa Yesu Kristo. Bwe twatula ebibi byaffe, ne tulaga okukkiriza kwaffe mu Yesu Kristo ne tuziikibwa mu kubatiza mu mazzi olw'okusonyiyibwa ebibi byaffe, tukuzibwa, tuzuukizibwa, okuva mu mazzi ago obulamu obuggya, obutonde. Tufuuka Abakristaayo. Tufuuka baganda

ne bannyina ba munne ne ba Mukama waffe Yesu Kristo. Omukwano omupya gukolebwa nga bwe tuzaalibwa mu mazzi mu mukwano ogw'omuwendo ennyo era ogw'amaanyi ennyo okusinga n'okusinga enkolagana yaffe ey'omusaayi. Ffe abanaaba mu musaayi gwa Yesu Kristo mu mazzi g'okubatiza tukimanyi nti emirundi mingi, amazzi gasinga omusaayi.

3. 3. **Tosukka ku mulanga gwa kuwa bazadde baffe ekitiibwa** .Pawulo yawandiika nti "Abaana, muwulire bazadde bammwe mu linnya lya Mukama wammwe, kubanga kino kituufu — Muweemu ekitiibwa kitammwe ne nnyoko ekiragiro ekisooka n'ekisuubizo — mulyoke mubeere bulungi era mulyoke munyumirwe obulamu obuwanvu ku nsi." (Abaefeso 6:1- 3) Yesu, ne mu biseera bye eby'okufa, yawa nnyina omwagalwa omuwoomu ekitiibwa era n'assaamu omusolo. Ne bwe kiba nti embeera eyinza okuba etya gye tuli, oba eyinza okuba etya eri bazadde baffe, tetukaddiwa nnyo, tetuyiyya nnyo era tetusukka kuyitibwa kuwa kitaffe ne maama ekitiibwa. Yesu, ne mu biseera bye eby'okufa, ayoleka amazima ago gennyini. Essomo ly'ekisa ekyewuunyisa #1253 Steve Flatt March 10, 1996